

prima instanță: N. Lazareva
instanța de apel: G. Colev, Ș. Starciuc, A. Curdov

dosarul nr. 2ra-579/18

DECIZIE

25 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Iuliana Oprea
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Elena Terzinov
în cauza civilă la cererea Elenei Terzinov cu privire la constatarea faptului
de acceptare a succesiunii, persoane interesate Nina Tampiza și Clara Tretiacova
împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 26 octombrie 2017, prin care a
fost admis apelul declarat de Nina Tampiza, casată hotărârea Judecătoriei Ceadâr –
Lunga din 24 noiembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre, prin care cererea a fost
scoasă de pe rol

constată:

La 29 iunie 2016, Elena Terzinov a depus cerere cu privire la constatarea
faptului de acceptare a succesiunii, persoane interesate Nina Tampiza și Clara
Tretiacova.

În motivarea cererii a invocat că la XXXXX, în sat. Țiganca
r-nul Cantemir, a decedat mama petiționarei, Maria Graur.

Menționează că având calitatea de moștenitor legal de clasa I, dânsa în
termenul de 6 luni prevăzut de lege, a intrat în posesiunea și administrarea
bunurilor patrimoniale.

Afirmă că îndată după decesul mamei sale, venea regulat în sat. Țiganca,
r-nul Cantemir, la casa părintească, organiza lucrări necesare de întreținere a casei
de locuit și a terenului aferent, achita facturile pentru serviciile comunale.

Indică că toate documentele asupra casei, terenului aferent, titlurile asupra
terenurilor de pământ de destinație agricolă se află la dânsa.

Notează că procesul de deschidere a succesiunii după decesul mamei sale,
Maria Graur nu a avut loc și nu există moștenitori care ar fi putut să depună cerere
de acceptare a succesiunii.

Sușține că în luna ianuarie 2015, a depus la notar o cerere cu privire la constatarea faptului de acceptare a succesiunii și eliberarea certificatului de moștenitor, care însă a fost respinsă.

Își întemeiază cererea în baza dispozițiilor art. 1516 alin. (3), (4), 1517 Cod civil, art. 281 alin. (2) lit. f), 283 CPC.

Solicită admiterea cererii, constatarea faptului de acceptare a succesiunii, constituite din casa de locuit nr. cadastral XXXXX și terenul aferent cu suprafața de 0.2406 ha, nr. cadastral XXXXX situate în sat. Țiganca r-nul Cantemir, terenul de pământ sub formă de grădină cu suprafața de 0.0600 ha, nr. cadastral XXXXX, terenuri cu destinație agricolă cu suprafața de 1.41 ha, nr. cadastral XXXXX, 1,41 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.97 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.86 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.16 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.16 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, aflate în extravilanul sat. Țiganca, r-nul Cantemir.

Prin hotărârea Judecătorei Ceadâr – Lunga din 24 noiembrie 2016, a fost admisă parțial cererea, stabilit faptul acceptării succesiunii de către Elena Terzinov, care s-a deschis la XXXXX după moartea mamei sale, Maria Graur și care este constituită din casa de locuit nr. cadastral XXXXX și terenul aferent cu suprafața de 0.2406 ha, nr. cadastral XXXXX amplasate în sat. Țiganca, r-nul Cantemir, terenuri cu destinație agricolă cu suprafața de 1.41 ha, nr. cadastral XXXXX, 1,41 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.97 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.86 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.16 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.16 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, aflate în afara hotarelor sat. Țiganca r-nul Cantemir.

În rest, pretențiile Elenei Terzinov referitor la terenul de pământ sub formă de grădină cu suprafața de 0.0600 ha, nr. cadastral XXXXX, au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 26 octombrie 2017, a fost admis apelul declarat de Nina Tampiza, casată hotărârea Judecătorei Ceadâr – Lunga din 24 noiembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre, prin care cererea a fost scoasă de pe rol în legătură cu nerespectarea ordinii prejudiciare de soluționare a litigiului.

La 5 ianuarie 2018, Elena Terzinov a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel, cu încălcarea legislației procesuale, a admis cererea de repunere în termen pentru depunerea cererii de apel, deși la materialele dosarului sunt dovezile de citare legală a părților.

Remarcă că la materialele dosarului sunt documentele confirmative care indică că reclamanta a intrat în posesia masei succesoriale, achitând serviciile comunale și impozitele legate de aceasta.

XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.4540 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, 0.0280 ha, nr. cadastral XXXXX, aflate în afara hotarelor sat. Țiganca r-nul Cantemir. În rest, pretențiile Elenei Terzinov referitor la terenul de pământ sub formă de grădină cu suprafața de 0.0600 ha, nr. cadastral XXXXX, au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Judecând apelul declarat de către Nina Tampiza, instanța de apel l-a admis și a casat hotărârea Judecătoriai Ceadâr-Lunga din 24 noiembrie 2016 și a emis o nouă hotărâre, prin care cererea a fost scoasă de pe rol în legătură cu nerespectarea ordinii prejudiciare de soluționare a litigiului.

La caz, instanța de recurs constată, însă, că contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator anexat la dosar, precum normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii și cadrului legal, fără a da o apreciere concretă și clară ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns.

Astfel, în speță este de principiu că, Elena Terzinov prin prezenta cerere, pretinde la constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul mamei sale, Maria Graur, în temeiul art. 1516 Cod civil, invocând *intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral*, în ordinea procedurii speciale, referindu-se la prevederile art. 281 alin. (2) lit. f), 283 CPC.

Cu toate acestea, instanța de apel judecând apelul declarat de Nina Tampiza, cu referire la prevederile art. 267 lit. a) CPC, într-un mod confuz a reținut ca temei de scoatere a cererii de pe rol, faptul că nici în ședința de judecată în prima instanță și nici în instanța de apel, Elena Terzinov nu a dovedit faptul adresării către notar pentru primirea documentelor necesare și nu a fost prezentat răspunsul notarului ce ar motiva refuzul, adică lipsesc probe ce ar putea certifica faptul că Elena Terzinov până a se adresa în instanța de judecată cu prezenta cerere s-a adresat la notar cu

cerere de a accepta succesiune.

Or, ajungând la o astfel de concluzie, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că potrivit prevederilor art. 1516 alin. (3) Cod civil, succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii *sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral*.

Iar în interpretarea corectă a normei de drept enunțate, este de înțeles că acceptarea succesiunii poate fi efectuată prin una din cele două modalități:

- formal, prin depunerea declarației de acceptare a succesiunii la notar;
- de fapt, prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral, care este însoțită de acțiunile legate de administrarea și utilizarea acesteia.

Cu referire la prevederile enunțate, instanța de recurs atestă că instanța de apel într-un mod neînțeles a concluzionat precum că Elena Terzinov nu a respectat ordinea prejudiciară de soluționare a pricinii.

Or, la caz, Elena Terzinov pretinde la constatarea faptului acceptării succesiunii, *prin intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral*, modalitate care prin prisma prevederilor art. 1516 alin. (3) Cod civil, nu este condiționată de depunerea unei cereri prealabile către notar.

În acest aspect, este evident că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a intra în esența cererii Elenei Terzinov cu privire la constatarea faptului de acceptare a succesiunii, prin urmare fără a da o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezenta cerere în raport cu materialul probator și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Mai mult ca atât, instanța de apel într-un mod incert a reținut ca temei de scoatere a cererii de pe rol prevederile art. 267 lit. a) CPC, potrivit cărora reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, inclusiv prin mediere.

Or, procedura în speța dată a fost intentată în ordinea procedurii speciale, iar dispozițiile art. 280 alin. (3) CPC, indică expres că instanța scoate cererea de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă doar în cazul dacă, la depunerea cererii sau la examinarea pricinii în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Pe când la caz, deși instanța de apel nu a constatat existența unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, aceasta greșit a reținut ca temei de scoatere a cererii de pe rol în ordinea procedurii speciale faptul că nu a fost respectată ordinea prejudiciară de soluționare a pricinii.

Ca consecință, se stabilește că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță, respectiv instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Față de cele de precedent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și de a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Elena Terzinov.

Se casează decizia deciziei Curții de Apel Comrat din 26 octombrie 2017, în cauza civilă la cererea Elenei Terzinov cu privire la constatarea faptului de acceptare a succesiunii, persoane interesate Nina Tampiza și Clara Tretiacova, cu remiterea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Comrat, de un alt complet de judecători, pentru examinarea apelului în fond.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Iuliana Oprea

Ala Cobăneanu